

ความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

Readiness of Ramkhamhaeng University Students for Becoming ASEAN Citizens

อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนและเปรียบเทียบความแตกต่างของความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนและเข้าชั้นเรียนในสัปดาห์แรกของการเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 400 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำแนกเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 180 คน กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1. นักศึกษามีความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนด้านความรู้ในระดับดีมาก ความพร้อมด้านทักษะพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง และความพร้อมด้านกระบวนการเรียนรู้ในระดับปานกลาง 2. นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนไม่แตกต่างกัน ยกเว้น นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : พลเมืองอาเซียน มหาวิทยาลัยรามคำแหง ความพร้อม

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the readiness of selected Ramkhamhaeng University (RU) students for becoming ASEAN citizens, and to compare the readiness of these RU students, as classified by their fields of study. The sample consisted of 400 students enrolled and studying in the first week of the second semester in the academic year 2014: 180 students in the area of science and technology and 220 students in the area of humanities and social sciences, selected using the purposive sampling method. The research instrument was a rating scale questionnaire. Statistics used for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and t-test. Findings were as follows: 1) The students under the study

¹ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

displayed readiness for becoming ASEAN citizens in the aspect of knowledge at a very good level. The aspect of basic skills was evinced at a moderate level. Readiness in the aspect of the learning process was exhibited at a moderate level; and 2) Students who differ in the fields of study showed almost no differences in their readiness for becoming ASEAN citizens. The exception was in the case of students studying in the field of humanities and social sciences. They exhibited readiness for becoming ASEAN citizens in the aspect of knowledge of political community and ASEAN security at a higher level than those studying in the field of science and technology at the statistically significant level of .05.

Keywords : ASEAN citizens, Ramkhamhaeng University, Readiness

บทนำ

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations--ASEAN) เป็นองค์กรระหว่างประเทศ ก่อตั้งขึ้นในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2510 โดย 5 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ เป้าหมายของการร่วมก่อตั้งอาเซียน คือ ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมการมีเสถียรภาพ สันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์ และด้านการบริหาร ส่งเสริมความร่วมมือซึ่งกันและกันในการฝึกอบรมและการวิจัย ส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม การค้าการคมนาคม การสื่อสาร และการปรับปรุงมาตรฐานการดำรงชีวิต ส่งเสริมการมีหลักสูตรการศึกษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระดับภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศ (The Asian Declaration, 1967; กระทรวงการต่างประเทศ, 2551) ต่อมา มีประเทศสมาชิกเพิ่มเติม คือ บรูไน (พ.ศ. 2527) เวียดนาม (พ.ศ. 2538) ลาว และเมียนมาร์ (พ.ศ. 2540) และกัมพูชา (พ.ศ. 2542) หลังจากนั้น สมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้ร่วมมือกันปรับโครงสร้างและเป้าหมายของ

“สมาคม” ให้เป็น “ประชาคม” โดยประชาคมอาเซียน มีหลักพื้นฐานที่จะสร้างประชาคมอาเซียนให้แข็งแกร่ง 3 ด้าน คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2556)

ปี พ.ศ. 2555 ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยมีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมอาเซียนได้แปล “แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (3 เสา)” หรือ “Roadmap for an ASEAN Community 2015” เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558/2015 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2555) แต่การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร จะเห็นได้จาก สมเกียรติ (2555) กล่าวว่า ความตื่นตัวในประชาชนไทยยังไม่ปรากฏ มีการทำกิจกรรมในสถาบันการศึกษาจำนวนไม่มาก ภาครัฐบาลไม่ตื่นตัว ไม่มีแผนยุทธศาสตร์ ไม่ประกาศแผนปฏิบัติการของไทยในการไปสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนภาคประชาชนไม่มีทิศทางในการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ไม่รู้ว่าต้องทำอะไร อย่างไร เมื่อไร และจะพึงใครถ้าต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อเตรียมความพร้อม ซึ่งรัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อสร้างพลเมืองไทยให้เป็นพลเมืองอาเซียนที่มีความสามารถทัดเทียมต่างประเทศ ส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออก สามารถคิดวิเคราะห์ มีความรู้ รับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย

ทั้งภาษา วัฒนธรรม เพราะคนหลายชาติต้องทำงานร่วมกัน มีความสามารถในการสื่อสารกับคนต่างชาติต่างภาษาได้ โดยเฉพาะมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่ขาดความรู้ความเข้าใจของความเป็นมาและพัฒนาการของอาเซียน ซึ่งทิพย์พาว (2555) แสดงความเห็นในการเป็นประชาคมอาเซียนว่า คนไทยต้องรู้และเข้าใจเหตุผลหรือความจำเป็นรู้สิ่งที่จะได้หรือจะเสีย รู้จุดเด่นหรือจุดด้อย รู้ศักยภาพที่แตกต่างของแต่ละประเทศ โดยเน้นว่า เมื่อเปิดเสรีอาเซียนแล้ว คนไทยต้องพูดกับคนทั้งอาเซียนให้รู้เรื่อง ต้องเปิดตัวเปิดใจ ศึกษาหาความรู้จากเพื่อนบ้านให้มาก ยิ่งรู้มากยิ่งต้องปรับตัวมาก และยังมีฐานข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจเลือกรับสิ่งต่าง ๆ จะยิ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากร “คน” ให้อยู่ในมาตรฐานสากล ต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนใหม่ ให้ฝึกฝนการใช้สมองที่ต้องรู้คิดมากกว่ารู้จำ รู้ความแตกต่าง รู้ความรับผิดชอบ รู้ความรักสามัคคีที่จะอยู่ใต้อีกมีแต่สร้างสันติสุข และสิ่งสำคัญ คือ นอกจากต้องรู้ภาษาอังกฤษแล้ว ต้องรู้ภาษาอื่น ๆ ในอาเซียนอย่างน้อยอีกหนึ่งภาษาที่อยู่ใกล้ประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นลาว กัมพูชา พม่า และมาเลเซีย

การรวมกลุ่มกันของประเทศสมาชิกอาเซียนที่จะช่วยให้ทุกประเทศสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสงบสุขนั้น จำเป็นจะต้องมีข้อตกลงหรือข้อปฏิบัติร่วมกัน นั่นคือ มีกฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสมาชิกทุกประเทศได้ลงนามรับรอง ณ สิงคโปร์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 2007 กฎบัตรดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนธรรมนูญร่วมของอาเซียนที่รัฐสมาชิกทั้งหลายต้องยึดถือและปฏิบัติตามทุกเรื่องที่เกิด ทุกอย่างที่ทำ จะมีผลกระทบต่อประชาชนพลเมืองไทย และพลเมืองอีก 9 ประเทศโดยตรงทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง ทั้งด้านเศรษฐกิจ และทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม (แพรวภัทร, 2555ก) ด้วยเหตุนี้พลเมืองในประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศจึงต้องเป็นพลเมืองอาเซียน ชาวประเทศอาเซียนทั้งหมดจะมีสิทธิและหน้าที่ตามกรอบกติกาของประชาคมอาเซียน ความตกลงใด ๆ ของอาเซียนที่ผ่านการลงนามของผู้นำในระดับต่าง ๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อพลเมืองไทยและ

พลเมืองอาเซียนทั้งสิ้น ฉะนั้น การสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนจึงควรมีแนวทางในการสร้างเสริมอย่างเป็นรูปธรรม เพราะสิ่งที่จะเกิดขึ้นในประชาคมอาเซียนนั้นจะเป็นสิ่งที่พลเมืองอาเซียนต้องเผชิญร่วมกัน ตัวอย่างเช่น ศรีรัตน์ (2555) กล่าวถึงประชาคมอาเซียนในด้านเศรษฐกิจสรุปได้ว่า อาเซียนจะเป็นตลาดรวมสามารถดึงดูดการลงทุนจากทั่วโลก มีความสะดวกด้านการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ มีการรวมตัวของตลาดเงินและตลาดทุนอย่างเป็นระบบ พัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เศรษฐกิจอาเซียนจะบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนจะเพิ่มสูงขึ้น มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ รัฐสมาชิกอาเซียนจึงได้ทำความตกลงร่วมกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายผู้ประกอบการวิชาชีพ แรงงานฝีมือ หรือผู้มีความสามารถเฉพาะ โดยสาขาอาชีพที่ได้รับการรับรองให้สามารถไปทำงานตามประเทศต่าง ๆ คือ วิศวกรรม การสำรวจ สถาปัตยกรรม แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล บัญชี และการบริการหรือการท่องเที่ยว (กระทรวงการต่างประเทศ, 2556) และธีรดิษฐ์ (2556) รายงานว่ากระทรวงสาธารณสุข ได้เตรียมเพิ่มอีก 9 อาชีพ เพื่อให้สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานในอาเซียน ได้แก่ การแก้ไขความผิดปกติของการสื่อความหมาย กิจกรรมบำบัด เทคโนโลยีหัวใจและทรวงอก รังสีเทคนิค จิตวิทยาคลินิก กายอุปกรณ์ การแพทย์แผนจีน ทัศนมาตรศาสตร์ และศาสตร์โคโรนารอดักจัดกระดูก ดังนั้น ผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือผู้ที่ศึกษาในสาขาอาชีพดังกล่าวจะสามารถย้ายแรงงานฝีมือได้ในประชาคมอาเซียนตามข้อตกลงหรือเงื่อนไขของแต่ละประเทศ

สำหรับคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองอาเซียนนั้น แพร้วภัทร (2555ก) กล่าวว่า ควรประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คุณลักษณะพื้นฐาน เช่น มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน มีทักษะในการสื่อสาร สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ ภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองอาเซียน เป็นต้น ส่วนที่ 2 คุณลักษณะตามทฤษฎีการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เช่น มีความเอื้ออาทรต่อกัน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ มีความสำนึก

ในหน้าที่ รู้จักอดทนอดกลั้น และมีการคำนึงถึงผู้อื่นเป็นต้น และส่วนที่ 3 คุณลักษณะตามกฎบัตรอาเซียน เช่น รักความสงบและแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี เชี่ยวชาญในอาชีพ มีความสามารถหลากหลาย มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น เคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น มีจิตสำนึกรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในภูมิภาค พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบ เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดมั่นหลักสามัคคี และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าพลเมืองของแต่ละประเทศซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม เมื่อมารวมตัวกันเป็นพลเมืองอาเซียน จำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกัน อาทิ เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียน มีความรู้ความเข้าใจในเงื่อนไขของกฎบัตรอาเซียน เข้าใจในความเป็นประชาคมอาเซียนที่เน้น 3 ด้าน คือ ด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ด้านเศรษฐกิจอาเซียน ด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีทักษะพื้นฐานและมีกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตน ตลอดจนมีความรู้สึกเต็มใจในการที่จะเป็นพลเมืองอาเซียน ร่วมรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน ตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมสร้างความเข้มแข็งของประเทศในกลุ่มอาเซียน ยอมรับความแตกต่างในทางสังคมวัฒนธรรม และการนับถือศาสนา เป็นต้น

มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ทุกคน และทุกวัยที่ต้องการจะศึกษาหาความรู้ ได้จัดระบบการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541 มาตรา 7 คือ ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัยแบบตลาดวิชาที่ผู้ศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมาเข้าชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษ ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541) ในปีการศึกษา 2557 ได้เปิดรับสมัครนักศึกษา

ระดับปริญญาตรีส่วนกลาง สามารถจัดกลุ่มคณะต่าง ๆ ที่เปิดสอนออกเป็นกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สำนักมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา, ออนไลน์) คณะที่เปิดสอนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของมหาวิทยาลัยรามคำแหง คือ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะที่เปิดสอนในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ คณะทันตแพทย์ศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดรวมเข้าอยู่ในกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาน้อย ส่วนคณะที่เปิดสอนในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง คือ คณะนิติศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และคณะสื่อสารมวลชน นักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ว่าจะระบบการเรียนของมหาวิทยาลัยไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยผ่านระบบการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต ระบบบริการสารสนเทศทางโทรศัพท์พื้นฐาน การใช้บริการตำราอิเล็กทรอนิกส์ การสอบในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ระวีวรรณ, 2549; สุชาติ, 2549) อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามหาวิทยาลัยรามคำแหงเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตามอัธยาศัย มีวิธีเลือกเรียนที่เหมาะสมตามความต้องการและความจำเป็นของแต่ละคน จัดให้มีการบรรยายในชั้นเรียนสำหรับผู้ที่จะเข้าฟังบรรยาย จัดให้มีสื่อการสอนทางไกล เพื่อให้นักศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง เช่น ตำราเรียน การบรรยายผ่านอินเทอร์เน็ตให้กับนักศึกษาที่มีภาระต้องทำงาน หรืออยู่ในท้องถิ่นห่างไกลสามารถเรียนรู้ได้ก็ตาม แต่ได้มีบางคณะหรือบางกระบวนวิชาที่จำเป็นต้องให้นักศึกษาเข้าชั้นเรียนเพื่อรับการฝึกปฏิบัติหรือต้องศึกษาจากผู้สอนอย่างใกล้ชิด จึงทำให้นักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษาในบางคณะจำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน และต้องติดต่ออาจารย์ผู้สอนในบางกระบวนวิชาโดยตรง

จากการที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยตลาดวิชา มีเป้าหมายเพื่อให้การศึกษากับบุคคลที่ต้องการเข้าศึกษาทุกคน จึงรับนักศึกษาโดยไม่จำกัดจำนวน รวมทั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงทำให้มีบางคณะหรือบางวิชาเอกเปิดสอนในสาขาวิชาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานตามเงื่อนไขของแต่ละประเทศได้ อีกทั้งการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ จะเกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. 2558 ประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศต้องเป็นพลเมืองอาเซียน การที่นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจะเป็นพลเมืองอาเซียนที่ดีที่สุดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ส่งเสริม สนับสนุนให้นักศึกษาได้มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทั่วไป ความรู้ในด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ตลอดจนฝึกฝนทักษะพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนด้านความรู้ ด้านทักษะพื้นฐาน และด้านกระบวนการเรียนรู้ และต้องการเปรียบเทียบความแตกต่างของความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนระหว่างนักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับกลุ่มที่เรียนสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้จัดเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการเป็นพลเมืองอาเซียนที่ดีมีความสามารถในการแข่งขันทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับปริญญาตรีส่วนกลาง ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากนักศึกษา

ที่เข้าชั้นเรียนในสัปดาห์แรกของการเปิดเรียนภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียน แบ่งออกเป็น (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ลักษณะการเรียน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน (2) แบบสอบถามความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนเป็นการสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ จำนวน 26 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .888 ด้านทักษะพื้นฐาน จำนวน 7 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .823 และด้านกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 7 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .799 (3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับปัญหาที่ประเทศไทยอาจเผชิญหลังจากการเป็นประชาคมอาเซียน สิ่งที่นักศึกษาและประเทศไทยควรต้องเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ลักษณะการตอบแบบสอบถาม มีดังนี้ (1) ข้อมูลทั่วไป เป็นแบบเลือกตอบและเติมคำหรือข้อความ (2) ความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียน ด้านความรู้ เป็นแบบประเมินว่า “ใช่” และ “ไม่ใช่” ความพร้อมด้านทักษะพื้นฐานและด้านกระบวนการเรียนรู้เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ “น้อยที่สุด” “น้อย” “ปานกลาง” “มาก” “มากที่สุด” (3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำตอบแบบปลายเปิด

เกณฑ์การให้คะแนนความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียน มีดังนี้ ด้านความรู้ คือ คำถามทางบวก ถ้าตอบ ‘ใช่’ = 1 คะแนน ‘ไม่ใช่’ = 0 คะแนน ส่วนข้อคำถามทางลบ ถ้าตอบ ‘ใช่’ = 0 คะแนน ‘ไม่ใช่’ = 1 คะแนน ด้านทักษะพื้นฐานและด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ ถ้าตอบ ‘น้อยที่สุด’ = 1 คะแนน ‘น้อย’ = 2 คะแนน ‘ปานกลาง’ = 3 คะแนน ‘มาก’ = 4 คะแนน ‘มากที่สุด’ = 5 คะแนน

การแปลความหมายความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียน มีดังนี้ ด้านความรู้ คือ ‘คะแนน 0-15 = มีความรู้ระดับน้อย’ ‘คะแนน 16-19 = ระดับดี’ ‘คะแนน 20-26 = ระดับดีมาก’ ด้านทักษะพื้นฐานและ

ด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ 'คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 แปลว่า มีความพร้อมระดับต่ำ' 'คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 แปลว่า ระดับปานกลาง' 'คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 แปลว่า ระดับสูง'

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ ผู้วิจัยเลือก กระบวนวิชาที่นักศึกษาของแต่ละคณะเรียนร่วมกัน จำนวน 13 วิชา แจกและเก็บแบบสอบถามในชั้นเรียน โดยอาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หลังจาก ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะ แบบสอบถามฉบับที่ตอบครบสมบูรณ์เพื่อนำมา วิเคราะห์ข้อมูล ได้กลุ่มตัวอย่างสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีจำนวน 180 คน สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์จำนวน 220 คน รวมจำนวน แบบสอบถามทั้งหมด 400 คน

ผลการวิจัย

1. นักศึกษามีความพร้อมในการเป็นพลเมือง อาเซียน ด้านความรู้อยู่ในระดับดีมาก ความพร้อมด้าน ทักษะพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง และความพร้อม ด้านกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง

2. นักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความพร้อมในการเป็นพลเมือง อาเซียนบางด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

2.1 นักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพร้อมในการเป็น พลเมืองอาเซียนสูงกว่ากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ ด้านความรู้ทั่วไป คือ 'ประเทศ สมาชิกอาเซียนต้องยึดถือหลักการตามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)' และด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ 'ศึกษาข้อมูล กฎระเบียบต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง ของประเทศอาเซียน'

2.2 นักศึกษาที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความพร้อมในการเป็น พลเมืองอาเซียนสูงกว่ากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประชาคมการเมือง

และความมั่นคงอาเซียนในภาพรวม ความรู้เกี่ยวกับ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ 'การเป็นประชาคม อาเซียนเป็นการเปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวเข้า ทำงานได้อย่างเสรี' และ 'แรงงานที่มีทักษะและเชี่ยวชาญ สามารถไปทำงานที่ประเทศอื่นในกลุ่มได้คล่องตัวขึ้น' ความรู้เกี่ยวกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน คือ 'การรวมกันของประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่าง ทางชนชาติ ศาสนา ประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องใช้หลัก ความเอื้ออาทร และการแบ่งปัน' และ 'ประเทศสมาชิก อาเซียนต้องร่วมมือ ช่วยเหลือ ป้องกัน ในด้านภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ และการควบคุมโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้น' ด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ 'ตั้งใจเรียนมากขึ้นเพื่อ เตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันในด้านการงาน'

สรุปและวิจารณ์ผล

1. ความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1.1 ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับประชาคมการเมืองและความมั่นคง อาเซียน ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และความรู้เกี่ยวกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อาเซียนอยู่ในระดับดีมาก (69.5%) นั่นอาจเป็นเพราะ นักศึกษาได้รับความรู้หรือรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับอาเซียนผ่านทางสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการดูรายการ ทางโทรทัศน์ การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ คิดเป็น ร้อยละ 61.78 รวมถึงมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ให้ ความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนผ่านเสียงตาม สายของมหาวิทยาลัย ดังจะเห็นได้จากคำตอบของ นักศึกษาที่ว่า นักศึกษาได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียน จากเสียงตามสายของมหาวิทยาลัยร้อยละ 13.38 อีกทั้ง มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยกองแผนงานได้มีเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่แผนงานสำหรับการเตรียมความพร้อมสู่ การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (มหาวิทยาลัย-รามคำแหง, กองแผนงาน, ออนไลน์) นอกจากนั้น หน่วยงานของรัฐโดยสำนักงานการประชาสัมพันธ์ ต่างประเทศ (2555) กระทรวงการต่างประเทศ (2556) หรือสื่อมวลชนโดยมติชน (2555) ได้นำเสนอข้อมูล

ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนโดยการประชาสัมพันธ์ จัดทำเอกสารแผ่นพับ จัดทำหนังสือจัดทำเอกสารเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ดังนั้น จึงน่าจะมีผลทำให้นักศึกษามีความพร้อมในด้านความรู้ในระดับดีมาก

ความรู้ทั่วไป นักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับดีมาก (49.75%) นั้นอาจเป็นเพราะ นักศึกษามีความรู้หรือรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน เช่น รู้ว่าภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วย 11 ประเทศ แต่รัฐสมาชิกอาเซียนมี 10 ประเทศ หรือวันที่ 8 สิงหาคม 2510 เป็นวันเริ่มต้นของอาเซียน โดยประเทศไทย ณ กรุงเทพมหานคร จึงทำให้วันที่ 8 สิงหาคม เป็นวันอาเซียน เป็นต้น การรู้ข้อมูลดังกล่าวอาจจะส่งผลทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถตอบได้ว่า 'ประชาคมอาเซียนเป็นการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (93.75%)' หรือรู้ว่า 'ประชาคมอาเซียนมีสมาชิกจำนวน 10 ประเทศ (89.25%)' อย่างไรก็ตาม ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community--AC) ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2557) ปรากฏว่า ได้มีนักศึกษาร้อยละ 94.75 ตอบว่า 'คำว่า ประชาคมอาเซียน หมายถึง AEC หรือ ASEAN Economic Community' ซึ่งเป็นคำตอบที่ไม่ถูกต้อง นั้นอาจเป็นเพราะ ได้มีบุคคลจำนวนไม่น้อยให้ความสำคัญและกล่าวถึงอักษร ย่อของคำว่า "AEC" บ่อยครั้ง มากกว่าอักษรย่อ "AC" หรือ "APSC" หรือ "ASCC" จึงน่าจะมีผลทำให้นักศึกษาเข้าใจว่า ประชาคมอาเซียน ตรงกับตัวอักษรย่อว่า AEC นั้นเอง สอดคล้องกับ ผลสำรวจของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2556) ที่รายงานไว้ว่า ภาครัฐประชาสัมพันธ์เรื่องประชาคมอาเซียนไม่เพียงพอ สถาบันการศึกษาและสื่อมวลชนบางแห่งเน้นในเรื่องของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเท่านั้น ในขณะที่อีก 2 สาขาหลักที่สำคัญ คือ ประชาคม

การเมืองและความมั่นคงของอาเซียน (ASEAN Political-Security Community-APSC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) ไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร

ความรู้เกี่ยวกับประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับดีมาก (91%) โดยนักศึกษาตอบว่า 'สมาชิกอาเซียนทุกประเทศต้องปฏิบัติตามกฎกติกาที่มีฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกัน (95.75%)' หรือ 'กรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องใช้วิธีการเจรจา (91.75%)' นั้นอาจเป็นเพราะ นักศึกษารู้ว่าการรวมกันของกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ แต่ละประเทศมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง มีความแตกต่างกันในระบบการเมืองการปกครอง ถ้าต้องการให้ประชาคมอาเซียนบรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องมีกฎกติการ่วมกันโดยประชาชนและรัฐสมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของทั้ง 10 ประเทศสมาชิกนั่นเอง สอดคล้องกับ กระทรวงการต่างประเทศ (2557) ที่กล่าวถึงหลักการในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามความมุ่งประสงค์ได้นั้น อาเซียนและรัฐสมาชิกอาเซียน ต้องยืนหยัดและยึดมั่นในหลักการพื้นฐานที่ปรากฏในปฏิญญา ความตกลง อนุสัญญา ข้อตกลง สนธิสัญญา และตราสารอื่น ๆ ของอาเซียน และการตัดสินใจของอาเซียนต้องอยู่บนพื้นฐานของการปรึกษาหารือ การเจรจา และการมีฉันทามติร่วมกัน

ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับดีมาก (74.5%) โดยนักศึกษาตอบว่า 'การเป็นประชาคมอาเซียนช่วยให้ประเทศสมาชิกมีความสะดวกในด้านการค้า การลงทุน และการบริการ (97%)' และ 'การรวมกลุ่มของอาเซียนทำให้มีความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจช่วยเพิ่มการลงทุนจากภูมิภาคอื่น (95.25%)' นั้นอาจเป็นเพราะ นักศึกษารู้จุดมุ่งหมายการรวมกลุ่มกันของประชาคมอาเซียนว่าจะช่วยให้มีความคล่องตัวในด้านการค้า การลงทุน อาจทำให้ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับผลประโยชน์จากการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว

การคมนาคมขนส่งได้เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับกระทรวงการต่างประเทศ (2557) และมติชน (2555) ที่เห็นว่า การรวมตัวทางเศรษฐกิจจะช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของสินค้า บริการ และการลงทุน การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน การตกลงกันทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เช่น การคมนาคม การท่องเที่ยว การเงิน การลงทุน เป็นการส่งเสริมให้อาเซียนเป็นตลาดหรือฐานการผลิตเดียว โดยอาเซียนจะสามารถอยู่ในประชาคมโลกได้โดยไม่อยู่ในภาวะที่เสียเปรียบ

ความรู้เกี่ยวกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน นักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับดีมาก (91.75%) โดยนักศึกษาตอบว่า การรวมกันของประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างทางชนชาติ ศาสนา ประวัติศาสตร์จำเป็นต้องใช้หลักความเอื้ออาทร และการแบ่งปัน (97.25%) และการเป็นประชาคมอาเซียนทำให้ประเทศสมาชิกเรียนรู้ วิถีชีวิต และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน (96.75%) นั่นอาจเป็นเพราะ นักศึกษาส่วนใหญ่รู้และเข้าใจในการรวมกันเป็นพลเมืองอาเซียนซึ่งมาจาก 10 ประเทศสมาชิก แต่ละประเทศมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม การดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ พลเมืองอาเซียนทุกคนควรได้รับโอกาสต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกัน เช่น การศึกษา การรักษา พยาบาล เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องใช้หลักการของความเอื้ออาทรและการแบ่งปันต่อกัน สอดคล้องกับ กระทรวงการต่างประเทศ (2557) และแพรวกัทร (2555ข) ที่เห็นว่า หลักการพื้นฐานของการเป็นพลเมืองอาเซียนที่ทุกคนพึงกระทำ คือ การปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพลเมืองที่ดี ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กร เคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น ทุกคนควรต้องอยู่ภายใต้กฎกติกาของสังคม เคารพสิทธิระหว่างกัน รู้จักอดทน อดกลั้นต่อสถานการณ์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งพลเมืองอาเซียนควรต้องปฏิบัติตนหรือมีคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งประสงค์ในการรวมกลุ่มของอาเซียนซึ่งจะช่วยให้ประชาชนและ

รัฐสมาชิกของอาเซียนอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ โดยสันติในสภาวะที่เป็นธรรม มีประชาธิปไตย และมีความปรองดองกัน

1.2 ด้านทักษะพื้นฐาน นักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.52) โดยนักศึกษาระเมินตนเองว่า สามารถพูดภาษาอังกฤษ (\bar{X} = 2.60) และเขียนภาษาอังกฤษ (\bar{X} = 2.66) อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรวรรณ (2555) ที่พบว่าความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของเยาวชนในด้านภาษาอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน อีกทั้งไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ไม่ว่าภาษาอังกฤษหรือภาษาอาเซียน รวมถึงผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาไม่คิดที่จะไปทำงานในประเทศอื่น ๆ (50.5%) อีกทั้งภาครัฐบาลยังไม่ตื่นตัวเท่าที่ควร ส่วนภาคประชาชนไม่มีทิศทางในการเตรียมตัว (สมเกียรติ, 2555) จึงน่าจะเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนด้านทักษะพื้นฐานของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านกระบวนการเรียนรู้ นักศึกษามีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.43) โดยนักศึกษาระเมินตนเองว่า 'ศึกษาข้อมูล กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของประเทศอาเซียน (\bar{X} = 3.06)' 'พยายามฝึกพูด อ่าน เขียน ภาษาอาเซียน (อย่างน้อย 1 ภาษา) (\bar{X} = 3.18)' 'ฝึกตนให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นในเรื่องเกี่ยวกับอาเซียน (\bar{X} = 3.34)' 'พยายามเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองอาเซียน เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร ฝึกพูดภาษาอังกฤษ ฯลฯ (\bar{X} = 3.54)' 'ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงสำหรับการเป็นพลเมืองอาเซียน (\bar{X} = 3.58)' 'ปรับเปลี่ยนแนวคิดที่มีต่ออาเซียนโดยพิจารณาจากผลประโยชน์ที่จะได้รับการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน (\bar{X} = 3.68)' ที่กล่าวมาทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ (2555) ที่พบว่า ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์อยู่ในระดับปานกลาง การที่นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความพร้อมด้านกระบวนการเรียนรู้ในระดับปานกลาง นั้นอาจเป็นเพราะมีความตื่นตัวต่อการเป็นพลเมืองอาเซียนค่อนข้างน้อย หรืออาจเป็นลักษณะนิสัยของคนไทยคือสบาย ๆ ไม่ดิ้นรน รักบ้าน รักถิ่นฐาน และไม่ค่อยคิดอยากออกนอกประเทศไปไหน นอกจากไปเที่ยว (การดี, 2555) รวมทั้ง พงษ์ (2550) ได้สรุปนิสัยของคนไทยที่น่าสนใจ คือ 'หากจำเป็นจริง ๆ ก็ทำงานได้ แต่ต้องมีผู้นำที่กล้าคิด กล้าทำ นำหน้าก่อน' และ 'ผัดวันประกันพรุ่ง' ยิ่งไปกว่านั้น จากการศึกษาครั้งนี้ นักศึกษาบางคนคิดว่า หลังจากการเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว ประเทศไทยอาจจะเสียเปรียบประเทศอื่นในทุกอย่าง อีกทั้งมองไม่เห็นถึงผลประโยชน์ที่คนไทยจะได้รับจากการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน จึงน่าจะทำให้นักศึกษาไม่ปรับวิสัยทัศน์ให้ก้าวไกลและก้าวหน้า ไม่ปรับเปลี่ยนมุมมองและวิธีการคิดใหม่ ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องฝึกพูด อ่าน เขียน ภาษาอาเซียน หรือแม้แต่การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนร่วมกับชุมชนหรือสถาบันต่าง ๆ เพื่อเปิดโลกทัศน์ของตน หรือตระหนักรู้ในตนเองสำหรับการเป็นพลเมืองอาเซียน แต่ขณะเดียวกัน ได้พบคำตอบของนักศึกษาว่า 'ตั้งใจเรียนมากขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันในด้านการทำงาน' อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.72$) นั้นแสดงให้เห็นว่า ได้มีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่พยายามพัฒนาศักยภาพของตนให้สามารถแข่งขันกับคนอื่น ๆ ได้ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศ (2556) เน้นว่า คนไทยที่มีศักยภาพและพร้อมที่จะแข่งขันกับประเทศในอาเซียนและนอกอาเซียนได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ปรับวิสัยทัศน์ให้ก้าวไกลและก้าวหน้า สามารถมองเห็นโอกาสและสิ่งที่ท้าทายและปรับตัวเองให้ใช้ประโยชน์ พร้อมสร้างภูมิคุ้มกันต่อสิ่งที่ท้าทายที่อาจเกิดขึ้น

2. เปรียบเทียบความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาเรียน

2.1 นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความพร้อมในการเป็น

พลเมืองอาเซียนสูงกว่ากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ด้านความรู้ทั่วไป คือ 'ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องยึดถือหลักการตามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ($t = 2.027$)' และ ด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ 'ศึกษาข้อมูล กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของประเทศอาเซียน ($t = 3.415$)' นั้นอาจเป็นเพราะนักศึกษากลุ่มที่เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเรียนอยู่ในคณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะทัศนมาตรศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาศาสตร์สุขภาพที่สามารถนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้เพื่อดูแลสุขภาพชุมชน (ป่วน, 2554) อีกทั้งในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีนักศึกษารายงานตนเองว่า ได้เรียนหรือมีวิชาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานประเทศอื่นจำนวน 139 คน (34.75%) ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาที่เรียนคณะทัศนมาตรศาสตร์ จำนวน 45 คน และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 35 คน ฉะนั้น นักศึกษาที่มีความสามารถและต้องการเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อการประกอบอาชีพนั้น จึงจำเป็นต้องสนใจและศึกษาข้อมูล กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของประเทศอาเซียน และรู้ว่าประเทศสมาชิกอาเซียนต้องยึดถือหลักการตามกฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สูงกว่ากลุ่มที่เรียนสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งไม่ได้เรียนหรือไม่มีวิชาชีพสำหรับโอกาสของการเข้าทำงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือผู้ที่ศึกษาในสาขาอาชีพดังกล่าว หากต้องการย้ายแรงงานเพื่อไปประกอบอาชีพในประเทศอื่น จึงจำเป็นต้องศึกษากฎระเบียบ ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจะได้ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือเงื่อนไขของแต่ละประเทศซึ่งอาชีพส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่เรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั่นเอง

2.2 นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนสูงกว่ากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนในภาพรวม ($t = 3.604$) นั้นอาจเป็นเพราะ นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มุ่งศึกษาทางด้านพฤติกรรมของมนุษย์ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์จึงทำให้แสดงความคิดเห็นว่า ในการอยู่ร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น ‘สมาชิกอาเซียนทุกประเทศต้องปฏิบัติตามกฎกติกาที่มีฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกัน ($t = 2.074$)’ แต่ถ้าในกรณีที่มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น ‘ประเทศในกลุ่มอาเซียนสามารถก้าวท้าวกิจการภายในทุกด้านของประเทศสมาชิกอื่นได้ ($t = 3.974$)’ ซึ่งไม่ปฏิบัติตามหลักการของกฎบัตรอาเซียน โดย กระทรวงการต่างประเทศ (2557) ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติของประเทศสมาชิกทุกประเทศจะต้อง “เคารพความสำคัญพื้นฐานของมิตรภาพและความร่วมมือ และหลักการแห่งอธิปไตยความเสมอภาค บุรณภาพแห่งดินแดน การไม่แทรกแซงกัน ฉันทามติและเอกภาพในความหลากหลาย” และ “รัฐสมาชิกต้องพยายามที่จะระงับข้อพิพาททั้งปวงอย่างสันติให้ทันท่วงที โดยผ่านการสนทนา การปรึกษาหารือ และการเจรจา”

ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ ‘การเป็นประชาคมอาเซียนเป็นการเปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวเข้าทำงานได้อย่างเสรี ($t = 2.248$)’ และ ‘แรงงานที่มีทักษะและเชี่ยวชาญสามารถไปทำงานที่ประเทศอื่นในกลุ่มได้คล่องตัวขึ้น ($t = 2.528$)’ นั้นอาจเป็นเพราะ นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อาจมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า การเปิดประชาคมอาเซียนจะทำให้ประชาชนของทุกประเทศสามารถใช้แรงงานต่างด้าวได้อย่างเสรี ซึ่งการเคลื่อนย้ายแรงงานหรือการใช้แรงงานวิชาชีพนี้ กระทรวงการต่างประเทศ (2556) ได้ให้ความรู้สรุปได้ว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานไม่ได้เปิดโอกาสให้พลเมืองอาเซียนเข้าทำงานในประเทศใดประเทศหนึ่งได้อย่างเสรี แต่การที่จะเข้าทำงานในประเทศอื่นได้นั้น ต้องทำตามขั้นตอนหรือกระบวนการต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของแต่ละประเทศสมาชิกกำหนด รวมถึงการขึ้นทะเบียนในกรอบอาเซียน การปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ของแต่ละ

ประเทศที่กำหนดไว้ เช่น แรงงานวิชาชีพที่จะเข้าทำงานในประเทศไทยจะต้องมีการสอบใบประกอบวิชาชีพภาษาไทย เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้เตรียมความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียน โดยตอบว่า ‘ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องยึดถือหลักการตามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)’ และได้ ‘ศึกษาข้อมูล กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของประเทศอาเซียน’ เป็นต้น

ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน คือ ‘การรวมกันของประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างทางชนชาติ ศาสนา ประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องใช้หลักความเอื้ออาทร และการแบ่งปัน ($t = 2.880$)’ และ ‘ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องร่วมมือช่วยเหลือ ป้องกัน ในด้านภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ และการควบคุมโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้น ($t = 2.144$)’ นั้นอาจเป็นเพราะ คณะที่เปิดสอนทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้กำหนดปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ในการผลิตบัณฑิตไว้ชัดเจน อาทิ คณะมนุษยศาสตร์ ได้มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็น “มนุษย์” ที่มีจิตใจงดงาม เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมและจริยธรรม (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2558) หรือคณะบริหารธุรกิจ ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่ดีประการหนึ่งคือ ‘มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนนักศึกษาด้วยกันและทุกคนในสังคม’ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2558) ซึ่งเป็นลักษณะของการอยู่ร่วมกัน การที่จะก้าวไปให้ถึงเป้าหมายในการสร้างประชาคมอาเซียนเพื่อให้ประชาชนอยู่ในสังคมที่ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี จำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกทุกประเทศต้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถใช้หลักความเอื้ออาทร และการแบ่งปันได้ ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่อาจจะคิดว่า หากได้เรียนรู้ในสิ่งใดไปแล้ว และสิ่งนั้นมีกฎระเบียบที่ชัดเจน ก็สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาข้อมูลและนำไปประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว อีกทั้งนักศึกษาอาจคิดว่า การใช้หลักความเอื้ออาทรและการแบ่งปันนั้น แม้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณธรรมและ

มีจริยธรรมก็ตาม แต่ก็ต้องมีการกระทำด้วยความยุติธรรมเช่นกัน

ด้านกระบวนการเรียนรู้ คือ 'ตั้งใจเรียนมากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันในด้านการทำงาน ($t = 2.824$)' นั่นอาจเป็นเพราะ นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ไม่ได้เรียนหรือมีวิชาชีพที่สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศอื่นได้เหมือนดังเช่นอาชีพวิศวกร หรือทัศนมาตรศาสตร์ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2556; ธีรดีร์, 2556) จึงน่าจะส่งผลทำให้นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ต้องใช้ความพยายามหรือตั้งใจเรียนมากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันในการเข้าทำงานมากกว่านักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้มีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยให้ข้อเสนอแนะว่า ปัญหาที่นักศึกษาคาดว่าประเทศไทยต้องเผชิญหลังจากการเป็นประชาคมอาเซียน คือ ปัญหาการว่างงานของคนไทย และคนไทยถูกแย่งงานจากคนชาติอื่น (49.17%) จึงน่าจะเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาที่เรียนกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีการเตรียมความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนด้วยการตั้งใจเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันในด้านการทำงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านความรู้ จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในบางเรื่องคลาดเคลื่อน ดังนั้น เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนเป็นพลเมืองอาเซียนที่มีคุณภาพ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีความรู้ในเรื่องประชาคมอาเซียนเพิ่มขึ้น โดยการกำหนดให้มีวิชาที่เรียนเกี่ยวกับอาเซียนหรืออาเซียนศึกษาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. ด้านทักษะพื้นฐานโดยเฉพาะความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และด้านกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการศึกษาข้อมูล กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงของประเทศสมาชิกอาเซียน จากการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เพื่อให้ นักศึกษามีทักษะพื้นฐานและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้น มหาวิทยาลัยรามคำแหง หน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านการจัดการศึกษา จึงควรจัดระบบการศึกษาทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนรุ่นใหม่ให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เป็นอย่างดีและอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง ฝึกฝนเยาวชนให้สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ส่งเสริมให้เป็นผู้ที่สามารถวางแผนและทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความคิดริเริ่ม รู้จักคิดไตร่ตรอง และเสริมสร้างให้มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล

3. ด้านการทำงาน จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาคิดที่จะไปทำงานนอกประเทศ (50.5 %) และไม่คิด (49.5 %) ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกันมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปว่า ควรศึกษาถึงเหตุผลใจที่ทำให้ให้นักศึกษามีความคิดที่จะไปหรือไม่ไปทำงานในประเทศอื่น ตลอดจนศึกษาถึงวิธีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการประกอบอาชีพ หลังจากการเป็นประชาคมอาเซียนด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมร สุริยาศิติน ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเป็นอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือและให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถาม รวมทั้งขอขอบคุณนักศึกษาทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามความพร้อมในการเป็นพลเมืองอาเซียนในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการต่างประเทศ. 2551. มารูจักอาเซียนกัน
เถอะ. กรุงเทพฯ: เอร่าวันการพิมพ์.

_____. 2555. แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน 3
เสา: Roadmap for an ASEAN Community
2015. กรุงเทพฯ: คาริสมา มีเดีย.

_____. 2556. 58 คำตอบ สู่ประชาคมอาเซียน 2558.
กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.

_____. 2557. กฎบัตรอาเซียน. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม
2557, จาก [www.mfa.go.th/asean/contents/
files/other-20130528-092411-875705.pdf](http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20130528-092411-875705.pdf)

การดี เลียวไพโรจน์. 2555. พลเมืองอาเซียน. ค้นเมื่อ
15 พฤษภาคม 2557, จาก [aseantalk.
blogspot.com/2012/03/blog-post_2429.html](http://aseantalk.blogspot.com/2012/03/blog-post_2429.html)

ทิพย์พาพร ตันตีสุนทร. 2555. พลเมืองไทย พลเมือง
อาเซียน. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2557, จาก
www.fpps.or.th/index_july_2555.php

ธีรดีร์ บรรเทิง. 2556. เตรียมเพิ่มอีก 9 อาชีพเคลื่อนย้าย
แรงงานเสรีในอาเซียน. ค้นเมื่อ 30 กันยายน
2557, จาก [blog.eduzones.com/tonsungsook/
113605](http://blog.eduzones.com/tonsungsook/113605)

ป่วน สุทธิพิณิจธรรม. 2554. วิทยาศาสตร์สุขภาพ: จะ
ก้าวไปอย่างไร? เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน
ปี 2558. รวมบทคัดย่อ: ประชุมวิชาการ มอ.
วิจัย ครั้งที่ 5. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี.

พงษ์ ภาวิจิตร. 2550. X-ray คนไทย 360 [องศา].
กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.

พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2541.
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม
2557, จาก [e-book.ram.edu/ebook/
handbookram/handbook_prb.pdf](http://e-book.ram.edu/ebook/handbookram/handbook_prb.pdf)

แพรภัทร ยอดแก้ว. 2555ก. คุณลักษณะของพลเมือง
อาเซียน. เอกสารประกอบการสอน รหัสวิชา
2000111 วิชาอาเซียนศึกษา (ASEAN Studies)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ค้นเมื่อ 10
พฤษภาคม 2557, จาก [www.gotoknow.org/
posts/505876](http://www.gotoknow.org/posts/505876)

แพรภัทร ยอดแก้ว. 2555ข. คุณลักษณะพลเมือง
อาเซียนตามกฎบัตรอาเซียน. เอกสาร
ประกอบการสอน รหัสวิชา 2000111
วิชาอาเซียนศึกษา (ASEAN Studies)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ค้นเมื่อ
10 พฤษภาคม 2557, จาก [www.gotoknow.org/
posts/505877](http://www.gotoknow.org/posts/505877)

มดิชน. 2555. ประเทศไทยจะได้ประโยชน์อะไรจาก
AEC (ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน). ค้นเมื่อ
22 พฤศจิกายน 2557, จาก [www.thai-aec.com
/227](http://www.thai-aec.com/227)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กองแผนงาน. ออนไลน์. แผน
เตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน
ในปี พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
(พ.ศ. 2555-2558). ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม
2557, จาก [www.plan.ru.ac.th/foreign/plan
ToAsean55_58 .doc](http://www.plan.ru.ac.th/foreign/planToAsean55_58.doc)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะบริหารธุรกิจ. ออนไลน์.
คุณลักษณะบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจที่ดี.
ค้นเมื่อ 26 กันยายน 2558, จาก www.ba.ru.ac.th

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะมนุษยศาสตร์. ออนไลน์.
ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ. ค้นเมื่อ
26 กันยายน 2558, จาก [www.human.ru.ac.th/
index.php](http://www.human.ru.ac.th/index.php)

ระวีวรรณ ศรีครามครัน. 2549. ศูนย์สื่อการสอนทาง
อิเล็กทรอนิกส์. ใน สุเทพ พยัคฆ์ (บรรณาธิการ),
มหาวิทยาลัยรามคำแหง 35th Anniversary
Ramkhamhaeng University (หน้า 118-119).
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพ็ชร. 2555. ความสัมพันธ์โครงสร้าง
เชิงสาเหตุของความพร้อมในการเข้าสู่การเป็น
พลเมืองอาเซียนของเยาวชน อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม
2557, จาก [www.payap.ac.th/popnews.asp
?id=20130430001](http://www.payap.ac.th/popnews.asp?id=20130430001)

ศรีรัตน์ รัชฎาปานะ. 2555. ก้าวสำคัญ: คนไทยสู่พลเมือง
อาเซียน. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2557, จาก
[www.thaifta.com/trade/public/
26_srirat.pdf](http://www.thaifta.com/trade/public/26_srirat.pdf)

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2556. ความรู้ความเข้าใจของคนไทยที่มีต่อประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC). ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2557, จาก nidapoll.nida.ac.th/contents-60-2556%20เรื่อง%20ความรู้ความเข้าใจของคนไทยที่มีต่อประชาคมอาเซียน-68-357-333.html

สมเกียรติ อ่อนวิมล. 2555. บันทึกอาเซียน: การเตรียมความพร้อมพลเมืองไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558. ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2557, จาก www.dailynews.co.th/Content/Article/115852

สมใจ กงเดิม. 2555. การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. รายงานการวิจัย. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สำนักงานประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ. 2555. ประเทศไทยกับอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา. ออนไลน์. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557. ค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2557, จาก www.reportqa.ru.ac.th

สุชาติ กิจชนะเสรี. 2549. เทคโนโลยีรามคำแหง. ใน สุเทพ พยัคฆ์ (บรรณาธิการ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง 35th Anniversary Ramkhamhaeng University (หน้า 118-119). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

The ASEAN Declaration 1967. The ASEAN Declaration (Bangkok Declaration). Adopted by the Foreign Ministers at the 1st ASEAN Ministerial Meeting in Bangkok, Thailand on 8 August 1967 form asean.bangkok.go.th/images/asean/bangkokdeclaration-ENG.pdf